

skuldabréf til gerðarþola að fjárhæð ca kr. 2.300.000 tryggð með veði í bátnum.

Fógeti lítur svo á, að vanefndir gerðarbeiðanda á kaupsamningnum, er hér hafa verið raktar, séu það miklar, að hann eigi ekki rétt á að fá bátinn afhentan með innsetningargerð, enda þótt eftir sé að ljúka skiptum aðilja vegna riftunar á kaupunum að öðru leyti, enda verða deilur aðilja um reiknings- og skuldaskil eigi bornar undir fógetarétt.

Þegar á allt þetta er litið, þykir ekki rétt að telja, að grundvöllur sé fyrir innsetningu með beinni fógetagerð.

Málskostnaður fellur niður.

Því úrskurðast:

Umbeðin innsetningargerð skal ekki fara fram.

Málskostnaður fellur niður.

Miðvikudaginn 8. júní 1977.

Nr. 30/1976. **Andvari h/f**

(Jón E. Ragnarsson hrl.)

gegn

Jóni N. Sigurðssyni hæstaréttarlögmanni
f. h. Ernst J. Rüdig GmbH

(Jón Sigurðsson hrl.).

Lausafjárkaup. Afturköllun pöntunar. Vextir.

Dómur Hæstaréttar.

Mál þetta dæma hæstaréttardómararnir Ármann Snævarr, Benedikt Sigurjónsson, Björn Sveinbjörnsson og Logi Einarsson og Þorsteinn Thorarensen borgarfégeti.

Áfrýjandi hefur áfrýjað máli þessu með stefnu 5. febrúar 1976. Eru kröfur hans þessar: „ . . . að málinu sé vísað frá héraðsdómi . . . Þá er krafist sýknu . . . Í báðum tilvikum er krafist málskostnaðar í héraði og fyrir Hæstarétti . . . “

Stefndi krefst staðfestingar hins áfrýjaða dóms og málskostnaðar fyrir Hæstarétti.

Eigi eru efni til að sinna kröfu áfrýjanda um vísun málsins frá héraðsdómi.

Aðiljar eru sammála um, að íslenskum lögum verði beitt um lögskipti þeirra, sem um ræðir í málinu.

Samkvæmt gögnum máls er sannað, að framkvæmdastjóri áfrýjanda pantaði vörur þær, sem málssóknin lýtur að, hjá stefnda hinn 16. október 1972. Áfrýjandi staðhæfir, að framkvæmdastjóri hans hafi síðar sama dag afpantað vörurnar og hafi verið á það fallist af hálfu stefnda. Þessu andmælir stefndi gagnert, en hann viðurkennir, að framkvæmdastjórinn hafi rætt við sig að nýju þennan dag um aðra þætti málsins. Staðhæfing áfrýjanda um afturköllun pöntunarinnar er eigi studd haldbærum gögnum, og telst hún ósönnuð. Stefnu-fjárhæð er í samræmi við afhendingu vara samkvæmt ofangreindum samningi, og er fjárhæðinni eigi andmælt tölulega. Samkvæmt því ber að staðfesta hinn áfrýjaða dóm að því undanteknu, að ársvextir af fjárhæðinni reiknast 9% frá 23. október 1972 til 16. maí 1972, en upphafstímamarki vaxta er eigi andmælt.

Dæma ber áfrýjanda til að greiða stefnda málskostnað fyrir Hæstarétti, er ákveðst 50.000 krónur.

Það athugast, að formaður sjó- og verslunardóms Reykjavíkur háði einn nokkrum sinnum dómþing í máli þessu án þess að kveðja til dómsetu með sér sjó- og verslunardómsmenn, þ. á m. dómþing 23. apríl 1974, er dómsskýrsla var tekið af framkvæmdastjóra áfrýjanda.

D ó m s o r ð :

Hinn áfrýjaði dómur á að vera óraskaður, þó svo, að ársvextir reiknast 9% frá 23. október 1972 til 16. maí 1973.

Áfrýjandi, Andvari h/f, greiði stefnda, Jóni N. Sigurðssyni hæstaréttarlögmanni f. h. Ernst J. Rüdiger GmbH, 50.000 króna málskostnað fyrir Hæstarétti.

Dómi þessum ber að fullnægja að viðlagðri aðför að lögum.

Dómur sjó- og verslunardóms Reykjavíkur 9. desember 1975.

I.

Mál þetta, sem tekið var til dóms 4. þ. m., er höfðað fyrir sjó- og verslunardómi Reykjavíkur með stefnu, birtri 13. nóvember 1973.

Stefnandi málsins er Jón N. Sigurðsson hæstaréttarlögmaður f. h. Ernst J. Rüdig GmbH í borginni Willich í Vestur-Þýskalandi.

Stefndi er Andvari h/f, Reykjavík.

Stefnandi gerir nú þær dómkröfur, að stefnda verði dæmt að greiða honum DM 1.347.50 með 10% ársvöxtum frá 23. okt. 1972 til 16. maí 1973, en með 13% ársvöxtum frá þeim degi til greiðsludags auk málskostnaðar að skaðlausu.

Stefndi krefst sýknu af öllum kröfum stefnanda og að stefnanda verði dæmt að greiða honum málskostnað að skaðlausu.

Ítrekaðar sáttaumleitanir af hálfu dómsins hafa ekki borið árangur.

II.

Málavextir eru þeir, að hinn 16. október 1972 var framkvæmdastjóri stefnda, Ragnar Gunnarsson, staddur á svokallaðri Spogavörusýningu í Köln í Vestur-Þýskalandi. Fyrirtækið Ernst J. Rüdig GmbH hafði sýningarbás á vörusýningu þessari, og þangað fór Ragnar og undirritaði f. h. stefnda vörupöntun. Því er haldið fram af stefnanda, að vörur þessar hafi síðan verið afgreiddar til alþjóðlegs flutningafyrirtækis í Köln hinn 18. október 1972, en varan hafi síðan verið flutt með m/s Dettifossi til Reykjavíkur samkvæmt farmskírteini, sem útgefið var í Hamborg 8. des. 1972.

Stefndi hefur neitað að taka við vörunum. Hefur Ragnar Gunnarsson haldið því fram, að hann hafi afturkallað pöntunina munnlega innan klukkustundar frá því að hann undirritaði hana. Við það hefur stefnandi ekki viljað kannast. Hefur stefnandi því höfðað mál þetta.

Þegar Ragnar Gunnarsson kom heim til Íslands, ritaði hann f. h. stefnda bréf til stefnanda, dagsett 19. október 1972. Þar segir svo í íslenski þýðingu:

„Vér vísum til samræðna vorra hinn 16. þ. m. á kaupstefnunni

í Spoga, en árangur þeirra var sem hér segir: Vér munum fá frá yður fullkominn verðlista yfir framleiðslu yðar ásamt með vöruskrá. Pöntun 8676 á sýnum sendið þér ekki af stað fyrr en vér sendum yður skriflega staðfestingu. Vér væntum þess að fá verðlista yðar og vöruskrá sem fyrst og munum skrifa yður á eftir varðandi sýni og/eða pöntun af birgðum.“

Stefnandi ritaði stefnda bréf, sem dagsett er 27. okt. 1972. Þar segir m. a. í íslenskri þýðingu:

„Fyrst vildum vér þakka yður kærlega fyrir bréf yðar frá 19. 10. 1972, þó að það stangist algerlega á við pöntun yðar, sem þér gerðuð á SPOGA 1972. Fyrst er að nefna þá staðreynd, að þér undirrituðuð hjá okkur pöntun á sýnishornasendingu, og frá henni viljum við undir engum kringumstæðum víkja. Hvort þessi fyrsta pöntun getur leitt til varanlegrar samvinnu okkar, mun koma í ljós, þegar þér látið okkur vita, hvort þér hafið hug á að taka að yður einkaumboð á Íslandi fyrir framleiðsluvörur okkar.

P.S. Eins og um var rætt, hafa sýnishornin verið send yður, og við biðjum yður mjög að taka við þessari sýnishornasendingu og að borga hana.“

Ofangreindu bréfi stefnanda svaraði Ragnar Gunnarsson f. h. stefnda með bréfi, dagsettu 6. nóvember 1972, en í því segir m. a. svo í íslenskri þýðingu:

„Að því er varðar pöntunina, sem gerð var á Spoga vörusýningunni, vildum við minna yður á, að sama daginn og pöntunin var gerð kom bréfitari aftur í bás yðar og beiddist þess, að sýnishornapöntunin yrði ekki send fyrr en eftir að þér hefðuð fengið skrifleg fyrirmæli um það. Samþykkti fulltrúi yðar það. Hugmyndin varðandi þetta er, að ekki er nauðsynlegt að senda sýnishornapöntun þessa á sýnishornaverði, ef við mundum láta undirbúa pöntun á meira magni. Þess vegna biðjum við yður að senda sýnishornin ekki, en að senda okkur útflutningsverðskrá, þannig að við getum ákveðið um pöntun, og endurtökum við, að þetta er nákvæmlega í samræmi við umræðurnar, sem fram fóru milli bréfitara og fulltrúa yðar á Spoga vörusýningunni.“

Allumfangsmikil bréfaskipti urðu síðan milli aðilja málsins, þar sem hvor um sig hélt fast við fyrri staðhæfingar. Ekki er ástæða til að rekja efni þeirra bréfa.

Ragnar Gunnarsson hefur hér fyrir dómi hinn 23. apríl skýrt svo frá, að hann sé eigandi að meiri hluta hlutabréfa í Andvara h/f og formaður stjórnar og framkvæmdastjóri félagsins. Hann kveðst hafa lokið Samvinnuskólaprófi og lært þar þýsku. Hann

hefur stórsölualeyfi. Hann kveðst hafa undirritað áðurgreinda pöntun á vörusýningunni og fékk afrit af pöntuninni. Hann kveðst hafa rætt þar við starfsmann stefnanda. Hafi þeir rætt saman á ensku. „Áður en klukkutími var liðinn frá ofangreindu samtali, kom ég aftur í sýningarbás stefnanda. Hafði ég þá hugleitt málið og komist að þeirri niðurstöðu, að þar sem ég væri búinn að sjá umræddar vörur með eigin augum og skoða þær í básnum, væri ónauðsynlegt eða ástæðulaust fyrir mig að láta senda sýnishorn af þessum vörum, vegna þess að þær yrðu með því móti dýrari í innkaupi og dýrari í flutningi. Kom ég þá að máli við sama mann og ég talaði við áður, og fór samtalið enn fram á ensku. Skýrði ég honum frá niðurstöðunni og óskaði eftir því, að pöntunin yrði ekki send, en yrði væntanlega hluti af pöntun, sem yrði síðar gerð bréflega, ef okkur semdist um verð. Þetta var ekki langt samtal, en viðmælandi minn samþykkti þessi tilmæli mín eftir að hafa látið í ljós þá skoðun sína, að þetta væri ekki rétt ráðið hjá mér. Ég er þess fullviss, að enginn misskilningur var okkar á milli um það, að í þessu síðara samtali afturkallaði ég pöntunina. Ég fór ekki fram á það að fá afhent til baka hina skriflegu pöntun, sem ég hafði áður undirritað, en ég tók hina munnlegu yfirlýsingu hans um það, að hann samþykkti afturköllunina, gilda, enda reiknaði ég þá með, að um viðskipti yrði að ræða á milli stefnanda og stefnda í framtíðinni.“

Í þinghaldi 19. júní 1974 kvað dómurinn upp úrskurð þess efnis, að aðiljum væri gefinn kostur á öflun frekari gagna, m. a. um það, hvenær stefnandi afhenti vörurnar til flutningsmanns. Þá var fyrirsvarsmanni stefnanda, Ernst J. Rüdig, gefinn kostur á að gefa skýrslu fyrir dómi um málsatvik. Varð það til þess, að Ernst J. Rüdig undirritaði hinn 28. maí 1975 skýrslu fyrir skjalaritara í Viersen (Notar in Viersen), en í skýrslunni segir m. a. svo í íslenskri þýðingu:

„1) Afturkallaði hr. Gunnarsson pöntun sína á Spogakaupstefnunni 1972 samkvæmt umboði h/f Andvara?

Um þetta fullyrði ég, að eftir að hr. Gunnarsson hafði gert pöntun sína á Spoga þann 16. 10. 1972, sem hann hafði samið um við mig persónulega, kom hann einungis aftur til að skýra frá því, að hann myndi athuga, hvaða verð yrði um að ræða á Íslandi. Hann spurði jafnframt, hvort unnt yrði að leiðrétta verðið (eða: hagræða verðinu — þýð). Um verð átti ekki að ræða fyrr en vörusýnishorn hefðu verið send og markaðurinn kannaður á Íslandi. Þá könnun átti hr. Gunnarsson eða h.f. Andvari að

annast, eftir að vörusýnishornin hefðu borizt. Um afturköllun pöntunarinnar var ekki rætt á kaupstefnunni sjálfri.

2) Hvenær var varan afgreidd og send af Fa. Ernst J. Rüdig GmbH?

Um þetta atriði lýsi ég því yfir, að Fa. Rüdig afhenti vöruna flutningamiðli þann 18. 10. 1972. Það var ekki fyrr en eftir að Fa. Rüdig hafði afgreitt og sent vöruna, að h.f. Andvari afturkallaði pöntunina með bréfi frá 19. 10. 1972, sem barst okkur þann 24. 10. 1972. Þessu mótmæltum við með bréfi frá 27. 10. 1972, en þá var varan ekki lengur undir okkar þaki. Mér er ókunnugt um ástæðurnar fyrir því, að farmbréf og hleðsluskýrteini voru ekki gefin út fyrr en 8. 12. 1972. Það er auk þess innan ábyrgðarsviðs flutningamiðils og utan ábyrgðarsviðs Fa. Ernst J. Rüdig GmbH.

3) Að lokum lýsi ég því eindregið yfir, að ég er því samþykkur, að málið verði útljáð af dómstóli þeim í Reykjavík, sem aðsetursstaður stefnda heyrir undir.“

III.

Kröfu sína í málinu styður stefnandi þeim rökum, að Ragnar Gunnarsson hafi undirritað hina margnefndu pöntun. Vörur samkvæmt pöntuninni hafi verið sendar stefnda, en afturköllun stefnda á pöntuninni hafi ekki komið fyrr en stefnandi hafði afgreitt vörurnar frá sér. Stefnandi hafi jafnan mótmælt því að samþykkja afturköllun stefnda. Með því að samningur hafi verið kominn á um sölu á hinum pöntuðu vörum, beri að dæma stefnda til að greiða stefnanda andvirði varanna. Við hinn munnlega málflutning var því lýst yfir af hálfu stefnanda, að vörurnar lægju í vörugeymslu hjá Eimskipafélagi Íslands og mundi stefnandi afhenda stefnda farmskírteini fyrir vörunum, þegar stefndi greiddi andvirði varanna ásamt tolli, sem stefnandi hafi orðið að greiða, til þess að vörurnar yrðu ekki seldar á nauðungaruppbóði fyrir aðflutningsgjöldum.

Stefndi styður kröfu sína um sýknu þeim rökum í fyrsta lagi, að Ragnar Gunnarsson hafi afturkallað pöntunina innan klukku-stundar, eftir að hann undirritaði hana. Þá afturköllun hafi hann því næst staðfest strax með bréfinu frá 19. október 1972. Í öðru lagi er því haldið fram af stefnda, að pöntunin hafi aldrei verið staðfest af stefnanda sjálfum, þar sem enginn hafi undirritað staðfestingu pöntunarinnar með áritun í þar til gerða eyðu á pöntunarseðlinum, en í prentuðum skilmálum, sem skráðir séu á bakhlið

pöntunarinnar, sé tekið fram, að allar yfirlýsingar þurfi að vera undirritaðar af fyrirtækinu til þess að vera gildar. Þá bendir stefndi á, að fyrirsvarsmaður stefnanda hafi ekki gefið skýrslu fyrir dómi samkvæmt úrskurði dómsins. Ætti því þegar af þeim ástæðum að taka sýknukröfu stefnda til greina og einnig kæmi til greina, að dómurinn vísaði málinu frá dómi ex officio.

IV.

Stefndi hefur ekki sett fram beina kröfu um frávísun málsins, og eigi þykja nægar ástæður vera fyrir hendi til að vísa málinu frá dómi ex officio.

Framkvæmdastjóri stefnda hefur viðurkennt að hafa undirritað að margnefnda pöntun á vörum þeim, sem málið snýst um. Stefndi hefur hins vegar ekki sannað nægjanlega, að framkvæmdastjórinn hafi afturkallað pöntunina strax innan klukkustundar frá því að hann undirritaði hana og að fyrirsvarsmaður stefnanda hafi samþykkt þá afturköllun. Stefndi sendi hinar pöntuðu vörur, og þykir því eigi máli skipta, þó að pöntunin hafi ekki verið árituð sérstaklega um samþykki af stefnanda hálfu. Að svo vöxnu máli og þrátt fyrir það, að fyrirsvarsmaður stefnanda hefur ekki gefið skýrslu hér fyrir dómi, þykir verða að dæma stefnda til að greiða stefnanda hina umstefndu fjárhæð ásamt vöxtum eins og krafist er.

Með hliðsjón af málavöxtum þykir rétt, að málskostnaður falli niður.

Bjarni Kristinn Bjarnason borgardómari kveður upp dóm þennan ásamt meðdómendunum Jóhanni Gunnari Ólafssyni, fyrrverandi sýslumanni, og Hilmarí Fenger forstjóra.

Dómsorð:

Stefndi, Andvari h/f, greiði stefnanda, Jóni N. Sigurðssyni hæstaréttarlögmanni f. h. Ernst J. Rüdig GmbH, DM 1.347.50 með 10% ársvöxtum frá 23. október 1972 til 16. maí 1973 og með 13% ársvöxtum frá þeim degi til greiðsludags, allt innan 15 daga frá lögbirtingu dóms þessa að viðlagðri aðför að lögum.

Málskostnaður fellur niður.